

til å bli en katastrofe, som ingen i dag aner rekkevidden av.

Men en ny krig vil sikkert gjøre det av med troen på at gul-
let er noen sann verdimåler.

Sommeren 1940 ga general Ruge det norske folk en advarsel,
som dessverre ikke ble fulgt under okkupasjonen. Den lød slik
(se UK innst. I bil. II side 312):

«Den dag kommer da dere atter kan reise hodet. Vent
på dagen, vent med ro og tillit.
*Gjør ikke noe uoverlagt, som kan gi erobreren påskudd
til represalier».*

General Ruge var klar over, at hvis ikke den sivile befolkning
holdt seg strengt til folkerettens bestemmelser, ville hele befolk-
ningen komme til å lide for den enkeltes uoverlagte gjerninger.

At der fra tysk side forekom overgrep i den første del av
okkupasjonstiden er ikke til å benekte, men har vi ikke selv en
aldri så liten skyld heri, fordi vi ikke fulgte general Ruges parole?

Råskapen er ikke bare et tysk fenomen. Vi har opplevet og
hørt berettet om de råeste overgrep etter frigjøringen, men når
voldsmennene har kunnet braute av «god nasjonal holdning», så
har det vært nok til å få avlad, selv for mord. Kan noen tenke
seg at f. eks. Gulosten og Feldmann-morderne under normale
forhold hadde unngått lovens strengeste straff?

Vi har hørt og opplevet hvorledes myndighetene sulteforet
NS-folk sommeren 1945. Dietten på Ilebu var sommeren 1945
tildels under 700 kalorier pr. døgn. Fangene måtte — for å stille
sin sult — snike seg til å spise av søplekassene. Til slutt måtte
disse inngjerdnes. Når jeg nevner 700 kalorier, så er dette bereg-
net på friske varer, men den mat en fikk var ofte bedervet. Jeg
har selv sett at det kom kasser av fisk til leirkjøkkenet — mer-
ket «Revefor».

Nå vil en kunne si at dette må ha vært noe særskilt for Ilebu.
Men det er det ikke. Jeg var i mai 1945 på Vollan Fengsel i
Trondheim — og der var forholdene de samme. Og jeg hører
fra alle hold — landet rundt — at kosten sommeren 1945 har
vært på grensen av sulteforing. Må en da ikke kunne si at dette
har vært ordnet av våre høyeste myndigheter — eller av hvem?

I 1940 møtte jeg flere som var kommet ut fra tysk fengsel i
Møllergaten 19. Når jeg spurte disse om hvorledes de hadde hatt

det, rystet de bare på hodet. En fikk det inntrykk at deres munn
var lukket med 7 segl — av frykt. Alle måtte tro at de hadde
hatt det helt forferdelig.

Senere fikk jeg løsningen på hvorfor disse fanger ikke ville
si et ord. Fangene hadde nemlig hatt det så strålende i Møller-
gaten 19 at de iniet turde si, for ikke å miste martyrglorien ved
sitt fengselsopphold.

Sannheten om hvorledes tyskerne behandlet sine politiske fan-
ger i 1940 og delvis i 1941, kom fram i oberst Gabriel Lunds
bok: «Dødsdømt» i november 1945. I desember 1945 trakk for-
laget imidlertid boka tilbake. Boka har siden ikke vært å få i
handelen. Boka passet ikke for den «Hetz-stemning» som skulle
opparbeides i 1945. Boka er nemlig en hymne til tysk humanitet,
inntil vi begynte med sabotering og likvideringer, som tvang ty-
skerne til å ta represalier — slik som general Ruge hadde forut-
sagt ville skje.

Oberst Gabriel Lund satt i fengsel med dødsstraff over seg
fra juni 1940. Hitler omgjorde senere dommen til 5 års festnings-
arrest. I februar 1943 ble Lund benådet. Han må ha ført en me-
get nøyaktig dagbok. Jeg skal komme med en del sitater av hva
oberst Lund skriver:

Side 71: «Etter kl. 15 skulle det være lufting for oss,
foruten 6 vitner og flere av de interesserte. Dørene til løpe-
gården og til oppgangene ble nå ikke stengt, så vi kunne
bevege oss fritt omkring. På vaktbroen var der ingen tysk
vakt — han holdt, uten våpen, til nede mellom oss. Fint
solskinn var det, ikke et luftdrag.

Det varte ikke lenge før der ble skaffet tilveie et bord
og fire krakker og bridgen var i full sving, alle spillere i
lett antrekk, en enkelt med helt naken overkropp, ganske
som på landtur. Rundt om oss sto tilskuere, andre puslet
passiarende omkring. . . . Det hele var den rene parodi
på fengsels-tilstand. Intet under at en av de norske feng-
selsbetjenter sa ved synet: «Dette minner mig sterkt om
fengslet i operetten «Flaggermusen».

Det ble ikke siste gang at en slik tanke kunne melde
sig. Derom mere senere».

Side 72: «Stor forbauselse vakte det hos tyskerne, da jeg
(under rettssaken) på framsatte spørsmål fra advokat Hjort
om hvor ofte jeg hadde ført mitt regiment under feltøvelser
— måtte svare: «Aldri, fra 1929 til 1937».

P. Harsen: "Murene ramler"
Eget forlag - juni 1950.

101200